

таки, за спазване установенитѣ формалности, испратилъ въ Картагенъ 5 видни пратенници да питатъ картагенския сенатъ, съ негово ли съгласие или не Аннибалъ разрушилъ Сагунтъ, и въ първия случай да обявятъ война, а въ втория да искатъ прѣдаването на Аннибала. Въ картагенския сенатъ произлѣзли по този случай распалени прѣния: Ханнонъ и партията му, разбира се, поддържали исканията на римскитѣ пратенници и посочвали лошитѣ сътниси отъ несправедливо почнатата война; но много по силнатата Барцинска партия, опирайки се на чувствата и мнѣнието на болшинството отъ нацията, обявила серѣшително въ полза на войната. На римскитѣ пратенници не казали това явно, а давали сжщо такива уклончиви отговори, каквито и на първитѣ пратенници. Тогава единъ отъ пратенницитѣ, Квинтъ Фабий Веррукозъ, изваденъ отъ търпѣние отъ взаимнитѣ продължителни прѣния, обявилъ на картагенския сенатъ (по думитѣ на Полибия), че му донесълъ на гърдитѣ подъ тогата си два жребия: *война* или *миръ*, и питалъ: кой отъ тѣхъ ще му бжде угодно да извади той? — «каквото на тебѣ ще бжде угодно» — едногласно отговорилъ сената. Фабий възразилъ, че ще извади *война*, и цѣлия сенатъ въ единъ гласъ отговорилъ: «*Премаме я!*» и тѣй — «*война!*» отговорилъ Фабий — и съ тѣзи дума римскитѣ пратенници излѣзли изъ сената и заминали за Испания, гдѣто най напредъ успѣли да въоръжатъ противъ картагенцитѣ племето бергузияни (близо до днешния Балагеръ въ Каталония) и нѣкой други племена на лѣвата страна на р. Иберъ. Но волциянитѣ или волцитѣ (близо до днешна Аинса на сѣверъ отъ Лерида) не искали даже да ги слушатъ и ги испѣдили, а по тѣхния примѣръ и нѣкой други пле-

мена въ Испания, които слѣдъ паданieto на Сагунтъ станали още по враждебни на Римъ, рѣшително се обявили противъ него и взели страната на Картагенъ — обстоятелство, извънрѣдно благоприятно за Аннибала въ самото начало на трудното му прѣдприятие. За да ги привърже още по вече къмъ себѣ си, Аннибалъ, като расположилъ армията на зимовище 219—18 г. въ Новий Картагенъ, позволилъ на испанскитѣ спомагателни войски да прѣкаратъ зимата у тѣхъ въ отечеството си.

И тѣй мира билъ прѣкъснатъ отъ Аннибала, а войната формално обявена отъ римлянитѣ или, ако щете, отъ тѣхъ и отъ картагенцитѣ едновременно. Да разглѣдаме сега политическитѣ цѣли и военнитѣ сили, срѣдства, способности, приготовления и планове на двѣтъ страни, като почнемъ отъ Римъ.

И тукъ, прѣди всичко, трѣбва да изразимъ неволно изумление по поводъ дѣйствиата на римския сенатъ въ послѣднитѣ години прѣдъ обявяването на войната. Вижда се, че обикновенната мждростъ на този, до тогава толкова мждръ, римски сенатъ по нѣкакква сждба била изложена на пълно помрачение и слѣпота и той правялъ само необясними и непростителни грѣшки слѣдъ грѣшки. При будното, ревниво наблюдение за всичко, което се отнасяло до Картагенъ и отношенията му къмъ Римъ, римския сенатъ по необяснимъ начинъ не можалъ да проникне въ истинската цѣль на подбужденията и дѣйствиата на Амилкара, Аздрубала и Аннибала въ Испания, не можалъ да се досѣти, защо имъ била нужна Испания, — за да имъ прѣгради по нататъшнитѣ успѣхи въ нея взелъ недостойни за него полумѣрки, съ сключване договора съ Аздрубала, и, убѣденъ въ неминуемостта на една нова вой-